

Usnesení Rady pro lidská práva

předložené dne 21. června 2001 její sekci pro práva dítěte

Rada vlády ČR pro lidská práva (dále jen Rada)

se obrací na 1. místopředsedu vlády a ministra práce a sociálních věcí, ministra pro místní rozvoj, ministra spravedlnosti, ministra školství, mládeže a tělovýchovy a ministra zdravotnictví s podnětem, aby při činnosti svých resortů zvažili a využili doporučení z průzkumu, provedeného v zařízeních ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy členy pracovní skupiny sekce pro práva dítěte a sekce proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání Rady vlády ČR pro lidská práva a o těchto přijatých opatřeních Radu do 31. srpna 2001 informovali.

Odůvodnění:

Sekce Rady pro práva dítěte a sekce proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání z podnětu svých členů iniciovaly provedení průzkumu ke získání základních srovnávacích dat a zmapování situace ohledně možného nelidského či ponižujícího zacházení s dětmi v dětských domovech, výchovných ústavech a diagnostických ústavech..V listopadu a prosinci 2000 provedli členové pracovní skupiny sekce pro práva dítěte a sekce proti mučení sběr dat ve 42 zařízeních MŠMT. Průzkum proběhl formou dotazníku, na který odpovídala jednak samotná zařízení a jednak děti umístěné v těchto zařízeních. Souhrnné statisticky zpracované výsledky tohoto průzkumu jsou obsaženy v části III. Při vyhodnocování průzkumu a tvorbě doporučení vyšlo najevo, že daná problematika nespadá pouze do kompetence ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, ale dotýká se i dalších resortů. Na základě těchto zjištění byla sekci pro práva dítěte vypracována doporučení pro ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, ministerstvo práce a sociálních věcí, ministerstvo spravedlnosti, ministerstvo pro místní rozvoj a ministerstvo zdravotnictví, která jsou obsažena v části II.

Doporučení k jednotlivým resortům jsou v případě ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy rozdělena do tří oblastí na doporučení ke změně právní úpravy, doporučení realizovatelná v rámci stávající právní úpravy a na doporučení týkající se etických, odborných a lidských kvalit pracovníků těchto zařízení. Doporučení pro ministerstvo práce a sociálních věcí jsou také rozlišena na ta, která vyžadují změnu právní úpravy a na ta, která lze realizovat v rámci stávající právní úpravy. Ostatních resortů se týká jedno, v případě ministerstva pro místní rozvoj dvě doporučení, která je možné realizovat v rámci stávající právní úpravy.

Vypracovaná doporučení byla zaslána dotčeným resortům k vyjádření stanoviska a k případným připomínkám, ty byly zohledněny při konečné úpravě doporučení. Vypořádání připomínek je obsaženo v části IV.

II.

Doporučení na základě výsledků průzkumu v zařízeních MŠMT k jednotlivým resortům

V resortu MŠMT a v působnosti České školní inspekce:

1. doporučení, k jejichž naplnění je třeba změna zákona nebo jiných právních předpisů:

1. Okamžitý zákaz těchto trestů – zákaz odjezdu domů, výchovná izolace, zákaz přidání jídla, zákaz návštěv blízkých osob, nošení erárního oblečení, klečení a jiné tělesné tresty, "hanba", odebírání silně osobních věcí, nařízení úklidu po předchozím úmyslném rozházení věcí dítěte.
 2. Okamžitý zákaz používání následujících věcí jako odměn – odjezd domů, vycházka s rodiči, TV po večerce. Zejména je nutné obecně podporovat kontakt dítěte s rodinou, rozhodně není možné zahrnout tento kontakt do systému trestů a odměn.
 3. Omezit počet dětí v jednom zařízení max. na 60, počet dětí na jedné ložnici pak omezit na 3 při stanovení určitého minimálního standardu na vybavení ložnice, zejména zajištění uzamykatelného prostoru (skříňky) dítěti pro jeho osobní věci.
 4. Pokračovat v posilování společného soužití a vzdělávání dívek a hochů, jen ve přesně vymezených zařízeních zachovat rozdělení podle pohlaví (mělo by se týkat minimálního počtu zařízení).
 5. Při umisťování dětí do zařízení zbytečně dítě nevzdalovat od blízkých osob, jen v případě, kdy by to mohlo jinak ohrozit jeho zdárný vývoj.
 6. Zákonem zavést podrobnější diferenciaci zařízení, především výchovných ústavů.
 7. Účinná pomoc dětem odcházejícím ze zařízení po dosažení zletilosti, větší finanční příspěvek – věcná odměna (nebyl již 10 let valorizován), větší součinnost a spolupráce pracovníků zařízení a orgány sociálně-právní ochrany dětí při řešení otázek bydlení, práce apod. – zde je nutná spolupráce s obcemi a úřady práce.
 8. Při kontrole došlé pošty a balíků, stejně tak při kontrole svých věcí, musí být děti vždy přítomny.
 9. Zákonně upravit podmínky odesílání, přijímání a cenzurování pošty dětí jiným osobám nebo od jiných osob, nekontrolovat poštu adresovanou úřadům, zákonným zástupcům, mezinárodním mezivládním organizacím a mezinárodním i vnitrostátním nevládním organizacím, zabývajícím se ochranou lidských práv.
 10. Zajistit psychologa pro práci s dětmi, třeba i na zkrácený úvazek. Je potřeba pravidelné dlouhodobé terapeutické práce s dětmi ve všech zařízeních.
 11. Klást větší důraz na kvalifikaci, včetně pregraduální přípravy budoucích pedagogických pracovníků, veškerého odborného personálu, zejména pak nočních vychovatelů, dále pro přijetí do pracovního poměru by zaměstnanci měli splňovat obdobné podmínky jako žadatelé o náhradní rodinnou péči a podrobit se psychologickému vyšetření. Zařízení by se také měla zabývat problematikou tzv. vyhoření a jeho prevencí.
1. doporučení, k jejichž naplnění je potřebná důsledná kontrola dodržování platných norem nebo jde o formální změny v rámci platných norem (např. vnitřních řádů zařízení):

1. Sladit faktický a právní stav označování výchovných jednotek v dětských domovech – fakticky již někde existují rodinné buňky, jsou však evidovány jako výchovné skupiny, je tím zkrácený faktický poměr rodinných buněk a výchovných skupin.
2. Zvýšení rozsahu a mírnější režim vycházek u dětí v dětských domovech, zvláštních a pomocných internátních školách – pak tyto děti mají snadnější a rychlejší integraci do společnosti.
3. Neprodlužovat v žádném případě pobyt dítěte v diagnostickém ústavu nad 8 týdnů .
4. Ve všech zařízeních změnit úpravu vnitřního řádu tak, aby po předchozí dohodě zákonní zástupci mohli dítě navštívit kdykoliv, s přihlédnutím k chodu zařízení a školní docházce.
5. Okamžitě zajistit a kontrolovat sledování právně volných dětí pro náhradní rodinnou péči, je to povinnost uložená zařízením zákonem, ne všechna tak ale činí.
6. Zajistit sledování všech případů, kdy z kojeneckých ústavů a dětských domovů do 3 let jsou do dětských domovů předávány děti starší 3 let.
7. V dětských domovech nepoužívat systém bodování v hodnocení dítěte.
8. Ve všech zařízeních realizovat preventivní programy na odhalení a odstranění šikany a závislostí, pokud tak již nečiní.
9. Snižovat procento dětí, která navštěvují školu přímo ve svém zařízení, pro jejich snadnější integraci do společnosti.
10. Dospívající děti nekontrolovat vizuálně při úkonech osobní hygieny a jiných osobních úkonech.
11. Zamezit a důsledněji kontrolovat používání tělesných trestů, slovního ponižování či napadání vůči dětem ze strany vychovatelů a ostatního personálu.

12. V maximální možné míře zajistit, aby sourozenci nebyli rozděleni do různých zařízení, pokud si to sami (alespoň jeden z nich) nepřejí.

1. doporučení, jejichž naplnění je podmíněno kladením důrazu na odbornou, morální a společenskou vyspělost všech zaměstnanců a jejich vzdělávání v těchto směrech:

1. Zamezit oslovování dětí ze strany vychovatelů a ostatního personálu příjmením.
2. K přiblížení se ke stavu v běžné společnosti zajistit podmínky ze strany personálu, aby děti správně rozlišovaly použití tykání a vykání vůči dospělým osobám.
3. Věnovat zvýšenou pozornost a snažit se všemi dostupnými prostředky předcházet a zabránit šikaně, bití a nadávání mezi dětmi.
4. Orientovat ústavní výchovu a práci s dětmi na posílení jejich osobních kompetencí integrovat se do běžného života.

V resortu MPSV:

1. doporučení, k jejichž naplnění je třeba změna zákona nebo jiné právní předpisy:

1. Zřídit profesionální pěstounské rodiny, zvláště vhodné je umístit do těchto rodin děti se syndromem CAN, pro které je umístění ve velkých kolektivech jiných zařízení nevhodné.
2. Před udělením souhlasu podle § 30 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, orgán sociálně-právní ochrany dětí navštíví rodinu a pokud s návštěvou dítěte v rodině nesouhlasí, uvede důvody nesouhlasu a navrhne opatření k odstranění důvodu nesouhlasu.
3. Orgány sociálně-právní ochrany dětí se musí snažit o sanaci rodiny tak, aby se do ní dítě umístěné v zařízení mohlo co nejdříve vrátit, pokud to je možné.

1. doporučení, realizovatelná v rámci stávající právní úpravy:

1. Případy, kdy je dítě umístěno do zařízení, protože tíživá sociální situace rodiny (bytové nebo finanční problémy) narušuje jeho zdárný vývoj, je potřebné řešit zajištěním lepších podmínek pro rodinu jako celek, aby bylo zajištěno její fungování a dítě mohlo zůstat v rodině.
2. Považujeme za potřebnou větší podporu dočasného pobytu (tzv. hostitelské péče) za strany orgánů sociálně-právní ochrany dětí, které by měly zajistit odbornou podporu a poradenství hostitelským rodinám ve spolupráci s nestátními organizacemi, které tak činí v současnosti takřka výhradně samy.

V resortu MS:

1. Je potřebné zvyšovat školením povědomí soudců o rozdílech mezi ústavní a ochrannou výchovou, aby nedocházelo k prolínání dětí s relativně malými výchovnými problémy a dětí se závažnými výchovnými problémy.

V resortu MMR:

1. Je potřebná intenzivní podpora dětí opouštějících zařízení po dosažení zletilosti při zlepšení přístupu k bydlení. Dále je vhodné navrhnout mechanismus (pro jednání s obcemi), aby si děti mohly podat žádost o přidělení obecního bytu i před dosažením zletilosti (např. od 16 let).

2. Ve spolupráci s MPSV v případech kdy je dítě umístěno do zařízení, protože tíživá sociální situace rodiny (bytové nebo finanční problémy) narušuje jeho zdárný vývoj, je potřebné zajistit jiné řešení, aby dítě v rodině mohlo zůstat.

V resortu MZd:

1. Zajistit, aby děti v kojeneckých ústavech a dětských domovech do 3 let nezůstávaly déle, než do dosažení patřičného věku, a po té je bez zbytečných odkladů předaly do dětských domovů.

Odůvodnění:

Ad Doporučení v resortu MŠMT a působnosti České školní inspekce:

K bodu 1) 1. a 2.:

V bodech uvedené výchovné prostředky nejsou akceptovatelné z hlediska souladu s Listinou základních práv a svobod a Úmluvou o právech dítěte. Rozsah kontaktu s rodiči nelze využívat jako prostředek trestů a odměn, čl. 9 Úmluvy hovoří o právu dítěte udržovat styk s oběma rodiči, je-li odděleno od jednoho z nich nebo od obou, čl. 10 odst. 2 Listiny zaručuje právo před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života, není tedy dost dobře možné tato práva udělovat jako odměnu popř. odnímat jako trest. Další v doporučení obsažené příklady trestů jsou neakceptovatelné pro svůj ponižující charakter, možnost trestu takového charakteru je vyloučena čl. 7 odst. 2 Listiny.

K bodu 1) 3. a 4.:

Toto doporučení má za cíl přiblížení charakteru ústavní výchovy reálnému rodinnému prostředí, jak z hlediska zachování určité míry soukromí, která je při menším počtu dětí v jedné ložnici snáze dosažitelná, tak i kontaktu hochů a dívek v rámci běžného sociálního styku.

K bodu 1) 5.:

Potřeba umístění dítěte co nejbližší blízkých osob je dána zejména nutností zajistit možnost co možná nejčastějšího kontaktu dítěte s jeho blízkými (často se jedná o sociálně slabé osoby, pro které představují náklady na cestu za dítětem značný výdaj), pokud by to nebylo v rozporu se zájmem dítěte a jeho zdárným vývojem.

K bodu 1) 6.:

Průzkum ukázal potřebu specializovaných zařízení popř. oddělení v zařízeních např. pro závislé děti s nabídkou odborné pomoci na co nejlepší úrovni, především se jedná o zařízení na úrovni dnešních výchovných ústavů.

K bodu 1) 7.:

Je nutná práce s dětmi v této oblasti min. 2 roky před dosažením zletilosti tak, aby dítě bylo schopné se adaptovat na podmínky samostatného života ve společnosti. Další pomoc je třeba poskytovat ve spolupráci s obcemi, úřady práce apod. Zde je nutná součinnost i s MPSV a MMR, viz též doporučení k těmto resortům (doporučení v resortu MPSV – bod 2) 2., v resortu MMR bod 2.).

K bodu 1) 8. a 9.:

Je zapotřebí zákonné ošetření problematiky zachovávání listovního tajemství v souladu s čl. 13 Listiny, včetně zajištění necenzurování a nekontrolování pošty zmiňovaným institucím. Osobní přítomnost dítěte při kontrole došlé pošty je nezbytná pro jeho důvěru v celý výchovný systém, ve kterém se nachází.

K bodům 1) 10. a 11.:

Potřeba spolupráce s dětskými psychology a terapeutická práce s dětmi vyvstaly jako jeden z nejpalčivějších problémů v práci zařízení, dále je nutné velice pečlivě nastavit předpoklady (včetně psychologických předpokladů pro práci v takovýchto zařízeních) a podmínky pro odborné pracovníky výchovných zařízení k zajištění co nejvyšší úrovně péče o děti a dále zajistit a důsledně vyžadovat další prohlubování odborné kvalifikace včetně práce se syndromem vyhoření, který není dosud vždy vnímán jako aktuální problém, nicméně k němu při tomto druhu práce nastává ve vysokém procentu případů.

K bodu 2) 1.:

Tato situace opticky zhoršuje vnímání stavu v ústavní výchově, kdy kýženým stavem má být přeměna výchovných skupin v dětských domovech na rodinné skupiny.

K bodu 2) 2.:

Cílem je dosáhnout stavu, kdy je režim vycházek maximálně volný s přihlédnutím ke školním a dalším výchovným povinnostem dítěte a jeho celkové vyspělosti, zejména možnost samostatných neorganizovaných vycházek ve všech zmiňovaných zařízeních.

K bodu 2) 3.:

Diagnostický ústav není určen k dlouhodobému pobytu dítěte, proto je i v právních předpisech stanovena lhůta maximálně 8 týdenního pobytu dítěte v diagnostickém ústavu. Při potřebě dlouhodobější práce zvláště s obtížně zvladatelnými a vychovatelnými dětmi je nutné vytvořit podmínky pro jejich výchovu ve specializovaných zařízeních (viz též odůvodnění k bodu 1) 6.).

K bodu 2) 4.:

Není důvodu omezovat možnost návštěv na formální návštěvní hodiny, s přihlédnutím ke zmíněným skutečnostem je vhodné zajistit možnost návštěv prakticky kdykoli, vzhledem k udržování a posilování kontaktu dítěte s rodinou a blízkými osobami.

K bodu 2) 5.:

Z průzkumu vyplynulo, že ne všechna zařízení plní zákonem uloženou povinnost, tomu je třeba zamezit důslednou kontrolou.

K bodu 2) 6.:

Průzkum v jednom případě odhalil v kojeneckém ústavu dítě ve věku 7 let, je potřeba důsledně sledovat a zamezit takovýmto situacím.

K bodu 2) 7.:

Vzhledem k ústupu od výlučně klasického známkování ve školách a jeho postupným nahrazováním pestřejší paletou hodnocení je nevhodné zachovávat takovýto přístup v zařízeních, která mají dítěti nahradit vlastní rodinu.

K bodu 2) 8.:

Problémy závislostí a šikany jsou natolik závažné, že patřičné preventivní programy jsou v zařízeních nezbytností, podle průzkumu však nejsou zdaleka ve všech zařízeních realizovány.

K bodu 2) 9.:

Současným trendem, který je obsažen i v Bílé knize vypracované MŠMT, je integrace různě handicapovaných dětí do běžných škol. Je tedy zapotřebí tuto integraci v maximální míře poskytnout i dětem ve výchovných zařízeních.

K bodu 2) 10.:

Taková kontrola je nedůstojná a u větších dětí i zbytečná, dohled a bezpečnost je možné zajistit jiným, důstojnějším způsobem.

K bodu 2) 11.:

Tělesné tresty je nutné odmítnout jako takové, verbální napadání a ponižování je také neslučitelné s morálními a etickými normami, které je naopak nutné dětem vštěpovat, zejména osobním příkladem. Často je takovéto chování vůči dětem problémem u neodborného popř. nedostatečně kvalifikovaného personálu.

K bodu 2) 12.:

Rozdělování sourozenců, pokud nejde o případy, kdy je to důsledkem jejich předchozího vzájemného konfliktního a nebezpečného jednání, je třeba v co nejvyšší míře vyloučit. Přičemž je nutné říci, že existují situace, kdy takovéto rozdělení může být vhodnější, než spolužití, ale tyto situace by měly nastávat jen zcela výjimečně.

Ad Doporučení v resortu MPSV:

K bodu 1) 1.:

Profesionální pěstounské rodiny mohou dětem poskytnout prostředí, které se velice blíží standardnímu rodinnému prostředí a je i méně stresující, než pobyt ve velkém kolektivu zařízení typu dětských domovů. Tato forma náhradní výchovy dosud není v právním řádu ČR upravena, považujeme tedy za potřebné právně upravit postavení takovýchto rodin a poskytnout jim podporu ze strany státu.

K bodu 1) 2.:

Je nutné před vydáním souhlasu podle zmiňovaného ustanovení zjistit aktuální podmínky v rodině a dále dát rodině možnost napravit nevhodné podmínky, kvůli kterým byl souhlas odepřen, to je také potřebné pro možnost případného odvolání proti zamítavému rozhodnutí.

K bodu 1) 3.:

Jako naprosto nedostatečná se jeví práce s rodinou jako celkem, kdy je třeba její nefunkčnost odstranit, aby se dítě do rodiny mohlo vrátit, daleko větší pozornost než dosud je nutné věnovat prevenci, možnostem ambulantní péče a práci s rodinou, aby nebylo vůbec zapotřebí dítě z rodiny odebírat.

K bodu 2) 1.:

Tíživou sociální situaci rodiny jako příčiny problémů dítěte je nutné řešit jinými prostředky, než odebráním dítěte z rodiny. Zde je třeba spolupráce MPSV, MMR, obcí a dalších vhodných subjektů při sociální práci a pomoci takovýmto rodinám.

K bodu 2) 2.:

Tento dočasný pobyt umožňuje dětem umístěným v zařízeních, které z různých důvodů nebyly osvojeny, nemají kontakt s rodinou nebo se nedostanou do pěstounské péče, na určitou dobu změnit prostředí a získat určitou zkušenost s prostředím, které se více blíží standardnímu rodinnému prostředí, což velmi důležité pro jejich další integraci do běžné společnosti. Proto je nezbytná podpora takového pobytu.

Ad Doporučení v resortu MS:

K bodu 1.:

Je nutné dobře rozlišovat různý režim v závislosti na závažnosti poruchového chování dítěte a tomu také uzpůsobovat jeho zařazení do systému výchovných zařízení. Dobrá orientace soudců v těchto věcech rozhodujících je jednou ze základních podmínek pro ochranu a zajištění práv dítěte.

Ad Doporučení v resortu MMR:

K bodu 1.:

Bytový problém dětí opouštějících po dosažení zletilosti výchovná zařízení, je jedním z nejpálčivějších. Je zapotřebí podpory a servisu jak pro tyto děti, tak formou pomoci zejména obcím, které by těmto dětem měly pomáhat k zajištění vhodného bydlení.

K bodu 2. viz odůvodnění k bodu 2) 1. Doporučení v resortu MPSV.

Ad Doporučení v resortu MZ:

K bodu 1. viz odůvodnění k bodu 2) 6. Doporučení v resortu MŠMT.

III.

Statistické zpracování dotazníků s komentářem sekce pro práva dítěte

Náhodným výběrem bylo vybráno 42 zařízení.

Vyhodnocení odpovědí samotných zařízení

Z tohoto počtu bylo 23 dětských domovů, tj. 54,8 %, 5 Zvláštních nebo pomocných škol internátních, tj. 11,9 %, 10 výchovných zařízení, tj. 23,8 %, 4 diagnostické ústavy, tj. 9,5 %.

Státních zařízení bylo 41, což je 97,6 %, 1 nestátní-soukromé, což je 2,4%.

Zřizovateli jsou: 37 zařízení MŠMT, což je 88,1 %, 4 zařízení – školský úřad, což je 9,5 %, 1 zařízení soukromá osoba – 2,4 %.

Aktuální poměr počtu dětí v zařízeních k celkové kapacitě zařízení: 86,7 %. Aktuálně byla kapacita překročena u 2 zařízení: 1 – 110,4 %, 2 – 108,3 %.

Aktuální počet dětí v zařízení nejméně: 9 dětí, nejvíce: 80 dětí.

Kapacita nejméně: 9 dětí, nejvíce: 90 dětí.

90 dětí na 1 zařízení je příliš, doporučujeme max. kapacitu 1 zařízení 60 dětí.

V DgÚ bylo vyhověno všem žádostem o přijetí dítěte.

Zařízení, která mají výchovné skupiny je 32, tj. 76,2 %, rodinné buňky jsou v 8 zařízeních, tj. 19 % a oboje současně je ve 2 zařízeních, tj. 4,8 %.

Z výsledků plynou vyšší náklady na přeměnu výchovných skupin na rodinné buňky, než bylo uvedeno při předložení návrhu zákona o výkonu ústavní a ochranné výchovy. Dále je v současnosti nepřijatelně vysoký podíl výchovných skupin.

Počet výchovných skupin nebo rodinných buněk: prům. na 1 zařízení 3,7, nejméně 1, nejvíce 7.

V souvislosti s max. celkovou kapacitou zařízení by měl být max. počet skupin nebo buněk v zařízení 6.

Počet dětí ve skupině nebo buňce: prům. 10,2 dítěte, nejméně 6 dětí, nejvíce 15.

Koedukovaných zařízení je 30, tj. 71,4, % zařízení, nekoedukovaných zařízení je 12, tj. 28,6 %.

S ohledem na podmínky doporučujeme ještě vyšší koedukaci.

Škola je součástí 20 zařízení, tj. 47,6 %, nejčastěji ZvŠ – 13, dále ZŠ – 8, PrŠ – 5, PŠ – 4, škola není součástí 22 zařízení, tj. 52,4 %.

Počet zařízení s vlastní školou je příliš vysoký, nutná je větší integrace dětí do běžných škol.

Doba pobytu dětí v zařízení (nejsou zahrnuty pobyty dětí v DgÚ):

Nad 5 let	4-5 let	4-2 roky	Do 2 let	Do 1 roku	Do 6 měsíců	Do 3 měsíců	Do 1 měsíce
23,4 %	8,5 %	21,8 %	15,9 %	13,2 %	7,5 %	5,5 %	4,2 %

Více než 50% dětí je v zařízeních déle než 2 roky, tento stav je nepřijatelný! Děti by měly v zařízeních pobývat jen nejnnutnější dobu, než se pro ně najde náhradní nebo pěstounská rodina nebo se vrátí do původní rodiny.

Nejdelší pobyt dítěte: DD – 18 let, ZvŠI nebo PŠI – 10 let, výchovné ústavy – 5 let, diagnostické ústavy – 9 měsíců.

Nepřijatelně dlouhé pobyty, viz. předchozí poznámka, pobyt dítěte v DÚ 9 měsíců – naprosto nepřijatelný, měl by být max. 2 měsíce.

Možnost návštěv dětí: kdykoliv, kdykoliv po dohodě, kdykoliv po ohlášení: 33 zařízení, 9 zařízení má přesně stanovené dny a hodiny, a to 1x týdně 3 zařízení, 2x týdně 1 zařízení, 1x měsíčně 4 zařízení, 2x měsíčně 1 zařízení.

Návštěva 1x nebo 2x do měsíce – velice málo, obecně by ve všech zařízeních měla být možnost návštěv kdykoliv po dohodě (s přihlédnutím k programu a vyučování).

Telefonování: nemohou 5 zařízení, mohou 2 zařízení, 35 zařízení s různou mírou omezení, a to :

17x jen v odůvodněných případech

8x na požádání

3x s omezeným limitem

2x jen za své finance

1x jen pod dohledem

1x bezproblémové děti bez dohledu, problémové s dohledem

1x na požádání s odůvodněním

1x požádání s omezením limitu

1x dle hodnocení a v určeném čase

5 případů, kdy nelze volat vůbec není dobré, mělo by to být přinejmenším v odůvodněných případech umožněno.

Telefonní automat je umístěn ve třech zařízeních.

Bylo by dobré prozkoumat možnosti umístění tel. automatu do všech zařízení (v dohodě s Českým Telecomem).

Příjmy od sponzorů finanční má 31 zařízení, tj. 73,8 %, věcné dary dostává 5 zařízení, tj. 11,9 %, příjmy nemá 6 zařízení, tj. 14,3 %.

Využití příjmů od sponzorů:

13x dárky, sportovní a kulturní aktivity, prázdninové pobyty

10x vybavení ústavu

4x budování zázemí pro aktivity, ozdravné pobyty

3x nadstandard

Nejvyšší počet dětí v ložnici je 10 (3 zařízení), nejmenší je jedno dítě v ložnici.

Průměrný počet je přijatelný, v ložnici by však obecně měly být max. 3 děti.

Prům. ložnic 12,3 / 1 zařízení, prům. velikost ložnice je 22,1 m, prům. počet dětí v ložnici je 2,9 dítěte.

V zařízeních je 52,6 % děvčat a 47,4 % chlapců.

Děti umístěné v zařízení a typy rozhodnutí na jaké v nich pobývají

Předběžné opatření	Nařízená ústavní výchova	Prodloužená ústavní výchova	Uložená ochranná výchova	Žádost rodičů o dobrovolný pobyt	Žádost dítěte o dobrovolný pobyt za účelem přípravy na budoucí povolání
19,5 %	70,4 %	1,6 %	0,8 %	5,5 %	2,2 %

Příliš vysoký počet dětí umístěných na základě předběžného opatření, které by mělo být zcela výjimečným opatřením, tyto děti jsou znevýhodněné, neboť mají oproti ostatním dětem omezená práva.

Příčiny umístění dle četnosti výskytu:

34x nedostatečná péče rodiny

32x výchovné problémy

7x trestná činnost dítěte

7x zneužívání drog

6x bytový problém rodičů

5x nedostatek finančních prostředků

5x týrání dítěte

4x alkoholismus rodičů

3x úmrtí rodičů

3x selhání pěstounské péče

2x rodiče ve vězení

2x specifické vývojové poruchy

1x nemoc rodičů

1x těhotenství dítěte

1x prostituce dítěte

Bytový problém rodičů, nedostatek finančních prostředků – mělo by se řešit jako sociální problém rodiny v kompetenci MPSV popř. MMR a ne umístěním dítěte ve výchovném zařízení! V případě týrání dítěte neumisťovat dítě v DÚ ale v profesionální pěstounské rodině, aby se minimalizovala jeho další traumatizace.

8 zařízení nesleduje, zda je někdo volný pro NRP, 33 zařízení toto sleduje, 1 bez odpovědi. Jednotlivec toto sleduje ve 20 zařízeních (13x sociální pracovníce, 4x ředitel, 2x vychovatel, 1x etoped), více zaměstnanců toto sleduje ve 13 zařízeních.

Je nepřípustné, že 8 zařízení vůbec nesleduje děti volné pro NRP, je to jejich zákonná povinnost!

Počet dětí nahlášených jako volné k NRP 87, z toho DD 79, ZvŠI a PŠI 7, VÚ 0, Dg 1.

Odešly 3 děti do předadopční péče, 54 do předpěstounské péče.

Dovolenka byla povolena 86,7 % dětí, nebyla povolena 13,3 %.

Poměrně velký počet nepovolených dovolenek, nelze však přesně rozlišit důvody, ty by však v žádném případě neměly být kázeňské.

Důvody nedovolení odjezdu na dovolenku:

12x nezájem rodičů

8x nevyhovující sociální poměry rodičů

7x nedoporučeno OPD

4x kázeňské důvody

2x neznámé místo pobytu rodičů

1x nemoc v rodině

1x krátký dosavadní pobyt

V případě nedoporučení OPD je nutné, aby OPD rodinu nejdříve navštívilo, dále uvedlo a specifikovalo důvody nedoporučení – zakotvit v zákoně o sociálněprávní ochraně dětí, kázeňské důvody jsou zcela nepřijatelné.

117 dětem byly prodlouženy 14-ti denní pobyty, aby mohly být v rodině žadatelů o NRP.

Z NRP zpět do zařízení se vrátilo 30 dětí, 29 z pěstounské péče a jedno od osvojitelů. Příčiny návratu do zařízení: selhání pěstounské péče 25 dětí, trestná činnost dětí 2, výchovné problémy 1, zrušení PP 2.

Přemístěno do jiného zařízení (bez DgÚ) 137 dětí, tj. 9,9 % dětí. Důvody přemístění:

20x výchovné důvody

8x žádost rodiny

6x ukončení povinné školní docházky

4x rediagnostika

3x léčba závislosti

3x v dosahu zařízení není určitý typ školy

2x těhotenství dítěte

2x věznice

2x přemístění do ÚSP

1x zdravotní důvody, doporučeno psychologem, spojení sourozenců, narození dítěte klientce

Chybí zařízení pro léčbu závislostí – nutnost diferenciací zařízení, u těhotenství by mělo jít vždy o přemístění kvůli výchovným problémům, samotné těhotenství by tímto důvodem nemá být.

Zpět do své rodiny se vrátilo (bez DgÚ)218, tj. 15,5 %.

Je to velmi málo – chybí práce s rodinou směrem k obnovení jejího fungování.

Zařízení opustilo z důvodů zletilosti 203 dětí, tj. 13,8 %. Vedení zařízení uvedlo, kam se vrátily zletilé děti, dle četnosti: zpět

21x k rodičům

12x do domu na půli cesty

8x na ubytovnu

3x k příbuzným

3x do vlastního bytu

2x k přítelkyni/příteli

1x do náhradní rodiny

1x do ÚSP

1x do azylového domu

Hodně dětí se vrací k rodičům – proč tam nemohly jít už dříve? Opět se ukazuje chybějící práce s rodinou. Dále chybí pomoc při zajištění bydlení (zde by mělo pomoci MMR) a je nízká věcná odměna (od roku 1990 nevalorizována!).

Typy škol, které děti navštěvovaly:

MŠ,spec. MŠ	ZŠ	ZvŠ	PŠ	U	OU	SOU	PrŠ	Samostané třídy	Spec. Škola pro děti s více vadami	SŠ	VOŠ	VŠ
5, 4 %	39 %	26,7%	1,5%	1,8%	8,7%	7,7%	4%	2,1%	1,3%	1,4%	0,1%	0,2%

Poměrně hodně dětí navštěvuje ZvŠ, lepší by byla integrace do běžné školy. Je velmi málo středoškoláků!

Věkové kategorie dětí:

3 – 6 let	7 – 11 let	12 – 15 let	15 – 18 let	Nad 18 let
6,4 %	18,5 %	30,3 %	40,5 %	4,3 %

V kategorii 3-6 let by prakticky všechny děti měly jít do náhradní rodiny, v ústavní výchově by měly zůstat jen výjimečně.

Děti mladší 15-ti let, které se dopustily činů, které by jinak byly trestné: 103 dětí.

Děti trestně odpovědné , které spáchaly trestnou činnost: 89 dětí.

Odhad zkušeností:

drogy	alkohol	kouření	Automaty
27,8 %	47,8 %	59,5 %	10,8 %

Prokazatelné zkušenosti:

drogy	alkohol	kouření	Automaty
15,8 %	23,8 %	49,5 %	5,1 %

Z výsledků je zřejmá potřeba diferenciací výchovných zařízení pro práci se závislostmi a dále potřeba soustavné prevence ve všech zařízeních.

Syndromem CAN trpělo 296 dětí, tj. 20 %.

Sexuálně zneužito před příchodem do zařízení bylo 88 dětí, tj. 5,7 %.

Poměrně malé procento, jsou to pouze prokázané případy, jde zřejmě jen o špičku ledovce.

Informace o přicházejících dětech nechybí ve 12 zařízeních, uváděné chybějící informace dle četnosti:

10x informace o rodině

6x informace o osobnosti dítěte

6x aktuální diagnostika

3x zdravotní dokumentace

2x většina informací

2x neúplná školní dokumentace

2x předchozí trestná činnost

1x úplná dokumentace z DgÚ, osvědčení o státním občanství, návody, jak pracovat s dětmi, nabytí právní moci rozsudků o dítěti, informace od rodiny, o financích rodiny, o možnostech placení ošetřovného, informace o trvalém nebo přechodném pobytu.

Zařízení má mít všechny dostupné informace o dítěti a rodině – ty mu musí poskytnout OPD!

Děti na útěku:

Celkem	DD	ZvŠI	VÚ	DgÚ
360	44	10	192	114
23,3 % ze všech dětí	12,2 %	2,8 %	53,3 %	31,7 %

Počet útěků:

Celkem	DD	ZvŠI	VÚ	DgÚ
699	64	15	458	162

Na jedno utečené dítě připadá 1,9 útěků. 11 zařízení nemělo žádný útěk. Na jedno zařízení připadá 16,7 útěků.

Odměny dle četnosti:

26x pochvala

23x volná vycházka

19x věcná odměna

18x účast na akci

11x finanční odměna

10x odjezd domů

9x sladkosti

6x jiná výhoda

4x rekreace

3x prominutí trestu

3x TV po večerce

2x přeřazení do skupiny s volnějším režimem

2x vycházka s rodiči

2x sledování TV

1x podmíněčné propuštění

1x pusa či pohlazení

Odjezd domů, vycházka s rodiči jsou jako odměna zcela nepřijatelné, TV po večerce je přinejmenším problematická. Naopak málo je takových samozřejmostí jako je pusa či pohlazení, které by měly být tou nejpřirozenější odměnou.

Tresty dle četnosti:

22x zákaz vycházek

20x napomenutí

12x zákaz TV, videa

10x snížení kapesného

10x odejmutí výhody

10x neúčast na akci

7x zákaz dovolenky, odjezdu domů

5x důtka

2x nepřeřazení do skupiny s volnějším režimem, omezení disponování s penězi, neúčast na rekreaci, výchovný rozhovor, výchovná izolace

1x dřívější večerka, přísný pohled, úklid, zákaz nákupu, zákaz přidání jídla, nošení ústavního oblečení, zákaz PC, zákaz činnosti, kterou má dítě rádo, učení, dočasné vyloučení z kolektivu (přemístění do DgÚ).

Zcela nepřijatelné jsou tresty zákaz odjezdu domů (dovolenky), výchovná izolace, zákaz přidání jídla, nošení ústavního oblečení, vyloučení z kolektivu (přemístění do DÚ), u zákazu vycházek je nutno diferenciovat dle typu zařízení (např. by byl tento trest povolen jen ve výchovných ústavech) Naopak přísný pohled braný jako trest je kýžený stav, kterého je potřeba dosáhnout.

Šikana:

Celkem	D	ZvŠI	VÚ	DgÚ
38	10	17	7	4
0,5 případu/ústav	0,5případu/DD	3,4 případu/ZvŠI	0,8 případu/VÚ	1případ/ DgÚ

U VÚ jde jen o šikanu odhalenou = špička ledovce, u ZvŠI je pravděpodobnou příčinou vyššího počtu případů velký počet dětí na jednom pokoji, celková nadměrná velikost zařízení a celková izolovanost dětí v zařízení.

39 zařízení realizuje preventivní programy na odhalení a odstranění šikany a drogových závislostí, 3 tyto programy nerealizují, z toho jsou 2 DD a 1 DgÚ.

Je nepřijatelné, aby DÚ nerealizoval preventivní programy! Je to jedna z jeho základních povinností!

Ve výchovné izolaci byly umístěny 2 děti, stalo se tak pouze v jednom zařízení. Důvody k umístění do izolace: agresivita, šikana, rušení nočního klidu.

Problematický a málo přípustný se jeví důvod rušení nočního klidu.

Prohlídka věcí dětí:

3 zařízení neprovádí

32 zařízení - děti přítomny

3 zařízení - děti většinou přítomny

4 zařízení - děti u prohlídky nepřítomny

U prohlídky mají být děti přítomny vždy.

Prohlídka písemností a zásilek:

17 zařízení - neprohlíží

9 zařízení - prohlíží

5 zařízení - ojediněle

11 zařízení - pouze zásilky

Ve všech zařízení jsou děti vždy přítomny.

Zde je rozpor mezi tvrzením zařízení a tvrzením dětí.

Děti samy ven:

30 zařízení - mohou

3 zařízení- nemohou

1 zařízení - pouze za odměnu

2 zařízení - jen určité skupiny

5 zařízení - pouze jako povolená vycházka

1 zařízení - za odměnu či aktivitu či vycházku

Nemělo by být nikde vyloučeno úplně, nutno diferenciovat dle typu zařízení, u DD, ZvŠI a PŠI by mělo být volné (jen oznámení, že dítě jde ven a kdy se vrátí, s přihlédnutím k jeho ostatním povinnostem), také je obecně nevhodná vycházka jako odměna.

Večer se mohou jít bavit děti z 29 zařízení, nemohou z 13 zařízení. Nejmladší věk je 15 let, nejdřívější návrat je 20 hodin, nejpozdější je 03 hodiny.

Pravidelně jezdí domů (bez DgÚ) 35,7 %. Ojediněle jezdí domů 33,2 %.

K oběma zjištěním (návštěvy a prázdniny doma) – pokud prakticky 2/3 dětí mohou o víkendu a na prázdniny domů, proč tam nemohou být trvale = opět nedostatečná práce s rodinou k návratu k normálnímu fungování rodiny.

Na prázdniny jelo 855 dětí, tj. 61,5 % dětí (bez DgÚ).

Do hostitelské péče chodí 95 dětí, tj. 6,4 %, tj. 1,1 dítěte / zařízení.

DD	ZvŠI	VÚ	DgÚ
76	8	11	0
3,3 dítěte/DD	1,6 dítěte/ZvŠI	1,1 dítěte/VÚ	0
80% z celkové počtu HP	8,4 %	11,6 %	0

Je to velmi malý počet dětí, děti, které vůbec nejezdí domů, by tuto možnost měly mít všechny

Děti pochází dle četnosti z :

34x neúplná rodina

25x úplná rodina

19x úplná doplněná rodina

17x z ústavního zařízení

11x péče jiné osoby

4x jiné

Ošetřovné neplatí rodiče na 44,5 % dětí

Bylo by vhodné využít na návrh úpravy výživného, které by platil stát a pak ho vymáhal na tom, kdo má vyživovací povinnost, aby tato úprava platila i pro ošetřovné a zařízení nemusela ošetřovné vymáhat sama.

Úvazků pedagogických pracovníků, včetně pomocných vychovatelů: prům. 16,2 pracovníků/zařízení.

Počet všech zaměstnanců je prům. 27,2 zaměstnanec / zařízení.

V zařízeních pracuje 77,8 % žen a 22,8 % mužů.

Bylo by vhodné, aby zde pracovalo více mužů, hlavně na pedagogických a vychovatelských místech (situace je opticky vylepšena zahrnutím technických profesí – správců apod.).

Prům. pečuje o jednu skupinu 4,1 pedagogických pracovníků a 7,6 všech pracovníků.

Počet pracovníků pečujících o skupinu by měl být spíše nižší k navázání bližšího vztahu s dětmi, problémem je obsazení a kvalifikace pracovníků na nočních službách, kde ovšem náročnost služby může být stejná jako přes den

Nejdelší směna trvá 48 hodin. Nejkratší směna trvá 4 hodiny.

Kvalifikační předpoklady nesplňuje 14,3 % pracovníků. Všichni zaměstnanci všech zařízení se věnují nějaké formě studia. Z těch, kteří nemají potřebnou kvalifikaci si ji dorovnává 53,8 %. Kvalifikaci si zvyšuje 42 osob.

Problematika kvalifikace nočních vychovatelů – viz. předchozí poznámka.

Se syndromem vyhoření nepracují v 18 zařízeních, ve 24 pracují. Způsoby práce se syndromem vyhoření dle četnosti:

4x více rekreace pro zaměstnance, přednášky, dobrá relaxace

3x speciální a terapeutické výcviky, ocenění práce, týmová spolupráce, individuálně pomocí psychologa, seznámení s novými přístupy a metodami

2x společné zájmové aktivity, zlepšení pracovního prostředí, pozitivní atmosféra, změna druhu práce, dostupnost odborné literatury

1x ocenění práce, nepřenášení práce domů a naopak, přeřazení na jiné pracoviště, studijní pobyty, další vzdělávání

Práce s tímto syndromem je nutností, nelze s ním vůbec nepracovat! Je potřebná supervize nezávislých odborníků.

Se systémem náhradní rodinné péče je spokojeno 10 zařízení, 8 zařízení neodpovědělo, 2 zařízení neznají lepší řešení, 5 zařízení nemá zkušenosti s NRP. Navrhované změny v systému NRP dle četnosti:

8x rychleji vřazovat děti do NRP

3x lépe vybírat náhradní rodiče

2x zřízení profesionálních pěstounských rodin, zintenzivnit spolupráci v rámci forem NRP

1x odstranit rivalitu mezi NRP a ústavní a ochrannou výchovou, nedostatek NRP u dětí 15-18, zlepšení legislativy, méně dětí v pěstounské rodině, lepší spolupráce mezi resorty, více pěstounské péče, včasné vyslovení nezájmu o dítě soudem, nejdříve navázat vztah dítěte s náhradními rodiče, až poté MPSV.

Je nutná podpora profesionální pěstounské péče, rozhodně by mezi NRP a ÚV a OV neměla být rivalita.

Navrhované změny v ústavní a ochranné výchově dle četnosti:

7x méně početné výchovné skupiny nebo buňky

7x prohloubení diferenciací VÚM

5x více péče o zletilé děti po odchodu ze zařízení

5x doplnit legislativu

5x posílit ekonomické a materiální zajištění ústavů

4x více VÚM s léčebně výchovným programem zaměřeným na drogy

4x více pravomocí pro zastoupení dítěte

3x zvýšení hranice pro přijetí do VÚ

3x transformace na zařízení rodinného typu

3x zajistit domovského psychologa na plný úvazek

3x snížení počtu dětí ve velkých zařízeních

3x včas podchytit nefunkční rodinu

2x více individuální práce s dětmi

2x větší využití tzv. "podmíněného propuštění svěřenek"

2x po 2 letech přezkoumávat soudem účinnost nařízení ústavní výchovy, nad 15 let s účastí nezletilých

2x zřízení léčebně výchovných skupin nebo zařízení

2x nepodmiňovat některá rozhodnutí ředitele souhlasem biologických rodičů

2x vytvoření VÚM s ochranným režimem

2x rozdíl ústavní x ochranné výchovy

2x odejmutí povinnosti vymáhat ošetřovné ústavu

1x nezabývá se tím

1x široká nabídka profes.přípravy pro personál

1x odstranit "výchovný" z názvu DVÚ

1x ochranná výchova pro děti pod 15 s trestnou činností

1x řešení umístění těhotných pod 15 let

1x zkrácení předběžného opatření

1x malá prostupnost jednotlivých zařízení

1x zjednodušit administrativu

1x větší možnost vyučení pro děti ve VÚ

1x nepatřit pod kraje

1x vymezení profilu klienta(někteří k nám nepatří)

1x zvýšení hranice pro prodloužení ústavní výchovy(více než 19)

1x větší meziresortní spolupráce

1x kvalifikovaný přístup pracovníků

Vesměřs všechny tyto změny mají podporu v sekci , zejména méně početné buňky a vých. skupiny, větší diferenciaci zařízení, péče zletilé děti po odchodu ze zařízení a speciální zařízení pro závislé.

5 ředitelů zařízení nemá problémy, pracovní problémy ředitelů zařízení dle četnosti:

18x nedostatek financí

5x složitost řízení s rodiči neplatiči, vymáhání ošetřovného

4x příliš administrativy

3x nedostatek kvalifikovaného personálu

3x majetkové vztahy k objektu

3x více času je nutno věnovat ekonomické oblasti řízení, na úkor pedagogické činnosti

2x nedostatek vychovatelů - mužů

2x nedostatek prostoru

2x převrácený hodnotový systém dětí, agresivita

1x omezené pravomoci

1x nízká motivace a perspektivy dítěte

1x nedostatečně vážená práce

1x nedostupnost vlastního bytu u odcházejících svěřenců

1x realizace investičního rozvoje zařízení

1x přechod na regionální zřízení

1x nesoulad v zákonu o právní ochraně dětí a školskými zákony

1x občas únava, vyčerpání

1x transformace na DD

1x pomalost soudů

1x souboj se ŠÚ

1x nedostatek času

1x klienti, kteří k nám nepatří

1x transformace školství

1x transformace na DD rodinného typu

1x absence učňů ve škole

1x neexistence zařízení pro narkomany ml. 15 let

1x zneužívání drog dětmi a s tím související problémy

Nejčastější problém – finance, navrhujeme změnit způsob financování – rozdělit na 2 části – 1) fixní částka na provoz zařízení, 2) částka na dítě.

V posledních pěti letech bylo ve všech zařízeních sexuálně zneužito jedno dítě.

Může jít o špičku ledovce.

32 zařízení spolupracuje s nestátními organizacemi, 9 nespolupracuje, 1 zařízení neodpovědělo.

8 zařízení nemotivuje rodiče k častějším návštěvám, 1 zařízení neodpovědělo. Motivace uváděné dle četnosti: 11x návštěva možná kdykoliv

10x písemné pozvánky rodičům

7x spolupráce s OPD

6x zajištění ubytování pro rodiče

6x osobní pozvání

5x telefonické pozvání

3x vycházka s rodiči po celý den mimo zařízení

3x vyzývání dítěte ke korespondenci

3x vyzývání rodičů ke korespondenci

3x informace o prospěchu dítěte

2x vyzývání rodičů k návštěvám (způsob neuveden)

2x pořádání dnů otevřených dveří

2x pozvání na besídky

1x osobní návštěvy ředitele s dítětem u rodičů

1x pomoc rodičům v osobních věcech

1x občerstvení pro rodiče.

Většina zařízení se snaží rodiče motivovat, nelze ovšem akceptovat, že některá zařízení nemotivují vůbec!

1 zařízení má podmínky dobré, není třeba nic. Co by dokázalo vedení zařízení zlepšit pracovní podmínky, usnadnit práci:

21x finance

5x rekonstrukce objektu

5x lepší legislativa

3x psycholog či terapeut

3x existence zařízení výchovně léčebného typu

3x umístit děti do jiného objektu

3x méně administrativy

3x nevyvádění ošetřovného

3x snížení počtu dětí ve skupině

2x meziresortní spolupráce

2x lepší a včasné informace

2x komplexnější přístup soudů při jednání o ústavní výchově

1x více kvalifikovaného personálu

1x celková prevence negativ.jevů u dětí, práce s dysfunkční rodinou

1x objektivní informace o zařízeních v médiích

1x lepší dopravní obslužnost

1x možnost více trestů za výrazné výchovné přestupky a útěky

1x kompetentnější přístup OPD

1x možnost lepšího zastoupení dítěte

1x změna vlastnických vztahů k objektu zařízení

1x placení ošetřovného rodiči

1x větší prostor pro výchovnou,relaxační činnost

1x lepší spolupráce s DgÚ

Problém s financemi – viz. změna systému financování, dále rozhodně podporujeme psychologa nebo terapeuta v zařízení.

40 zařízení si myslí, že děti mají dostatek práv, 1 zařízení si myslí, že ne, 1 zařízení neodpovědělo.

Dle jednoho zařízení se děti nedomáhají žádných práv. V praxi nejčastěji děti využívají nebo se domáhají těchto práv dle četnosti:

17x větší volnost,více vycházek

9x právo na svobodu projevu

9x právo být s rodinou,návštěva rodičů

4x ochrana soukromí

3x více kapesného

2x právo na slušné zacházení

2x sledování TV

2x právo na rozhovor se sociální pracovnící nebo ředitelem

2x sociální zabezpečení

2x informace o svých úsporách

2x více a lepší materiální zajištění

2x právo hovořit se svým kurátorem

2x právo rozhodovat o sobě

1x ty, které jsou výhodné

1x všechna práva

1x práva dospělých

1x právo na svobodný přístup k informacím

1x právo na svobodný přístup k informacím

41 zařízení si myslí, že děti znají svá práva, 1 zařízení neodpovědělo.

26 zařízení si myslí, že by neměl být omezen obsah některých práv, 8 zařízení neodpovědělo, 8 zařízení si myslí, že by měl být obsah některých práv omezen nebo pozměněn. Omezení dle četnosti:

3x nižší hranice trestní odpovědnosti

1x zjednodušení pravidel kontroly a zacházení s osobními věcmi

1x větší možnost trestů a izolace ve větší míře

1x omezit právo shromažďovací (např. různé sekty či neonacisti)

1x zvýšení hranice pro prodej tabákových výrobků

1x právo na rychlé rozhodnutí soudu o ústavní výchově.

Větší možnost trestů a izolace – jak toto může ředitel vůbec požadovat!

28 zařízení se domnívá, že je mezi právy a povinnostmi vyvážený vztah, 9 se tak nedomnívá, 4 neodpověděla.

Stížnost nebyla podána na 34 zařízení, byla na 8. Z toho 5x vyhodnocena jako neoprávněná, 1x bylo výsledkem zřízení další výchovné skupiny, 1x přijato organizační opatření, 1x část oprávněná, část neoprávněná.

Bylo by vhodné zřízení nezávislého orgánu pro vyřizování stížností.

Údaje o dětech, zpracované odpovědi dětí

Počet vyslechnutých dětí:

Děti celkem	Děvčata	Chlapci	Neuvedeno
214	90	119	5
100 %	42,1 %	55,6 %	2,3 %

Vybrané děti dle typů zařízení:

DD	ZvŠI	VÚ	DgÚ
116	27	51	20

54,2 %	12,6 %	23,8 %	9,4 %
--------	--------	--------	-------

Věk dětí:

3 – 6 let	7 – 11 let	12 – 14 let	15 – 18 let	18 a více let	Neuvedeno
9	46	56	101	1	1
4,2 %	21,5 %	26,2 %	47,2 %	0,5 %	0,5 %

Co by si děti přály v zařízení změnit dle četnosti:

70x nic

29x větší volnost, více a delší vycházky

18x lepší vybavení pokojů, rekonstrukce zařízení

10x vybudovat sportoviště

10x změnit ředitele a režim, případně vychovatele a režim nebo pouze režim či pouze vyměnit určitého vychovatele

10x koupit vybavení (koberec, video, klávesy, více hraček, TV atd.)

6x častěji domů

5x menší přísnost vychovatelů

4x nákup PC nebo více PC, možnost hrát hry na PC

4x méně práce

3x více aktivit, činností, více rekreace

3x aby děti nebyly drzé k vychovatelům

3x více jídla

3x aby nebylo erární oblečení

2x zlidštění izolace-pryč s kachlíky

2x hygiena WC, koupelny

2x povolit kouření v zařízení

2x aby se děti nehádaly, aby byly hodnější

2x dát sestru do jiného oddílu, abych já šla do jiného oddílu

2x aby tu nebyly schody, bolí mě z nich nohy nebo, aby tu byl výtah

2x abychom mohli chodit sami ven

2x mít tady psa

2x aby mě pustili domů

2x špatné chování dětí

2x pozdější budíček

2x aby bylo více prostoru

2x pryč s mřížemi

2x víc návštěv, delší telefonáty

2x kratší túry

Je nutné zaměřit pozornost zejména na výhrady dětí k potřebě větší volnosti a počtu vycházek, častější návštěvy doma, požadavku na změnu ředitele, více sportovišť. Erární oblečení, málo jídla, návštěva doma, izolace nesmí být předmětem trestů! Mříže by měly být jen v nezbytné míře a jen u některých zařízení (typicky ne v DD).

Jak se děti oslovují navzájem:

Křestní jméno	Křestní a příjmení	Křestní a přezdívka	přezdívka	příjmení	Křestní,příjmení, přezdívka	Neuvedeno
159	18	16	3	1	13	4
74,3 %	8,4 %	7,5 %	1,4 %	0,5 %	6,1 %	1,9 %

Jak děti oslovuje personál:

Křestní jméno	příjmení	přezdívka	Křestní jméno,příjmení	Křestní jméno,přezdívka	Křestní jméno,přezdívka,příjmení	Příjmení,přezdívka	neuv
179	2	2	23	5	1	1	1
83,6 %	0,9 %	0,9 %	10,8 %	2,3 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %

Personál by děti neměl oslovovat příjmením.

Oslovení vychovatelů dětmi:

Tykání	Vykání	Tykání i vykání	Nelze určit
28	153	7	26
13,1 %	71,5 %	3,3 %	12,1 %

Vykání by mělo být odlišeno a rozděleno mezi vychovatele tak, aby děti získaly správné návyky pro začlenění do společnosti (blízkým dospělým tykám, jinak vykám a posléze mi tykání je nabídnuto, jinak vykám dál).

Oslovení vychovatelů:

87x teto, strejdo

47x názvem funkce

32x příjmení

16x paní, pane

14x křestní jméno

4x tetinko, strejdo

Oslovení názvem funkce používat v rozumně nezbytné míře.

Přezdívku nemá 112 dětí, tj. 52,3 %, přezdívku má 102 dětí, tj. 47,7 %.

Z těch co mají přezdívku:

Líbí	nelíbí	Nezáleží na tom	nevadí	Některé líbí, některé ne	neuvedeno
63	13	2	11	2	11
61,8 %	12,8 %	1,9 %	10,8 %	1,9 %	10,8 %

Kdo říká dětem přezdívku:

Ostatní děti	vychovatelé	Ostatní zaměstnanci	sourozenci	Děti i vychovatelé	Děti, vychovatelé a ostatní zam.	nikdo	Neuvedeno
50	3	1	2	19	3	2	22
49 %	2,9 %	1 %	2 %	18,6 %	2,9 %	2 %	21,6%

Vychovatelé by měli děti oslovovat přezdívkou jen v případě, že se dětem přezdívka líbí.

Nadávají ti děti?

ne	ano	někdy	Ano, ale ve zlém	Výjimečně, ojedinele	Tak, jak je běžné mezi dětmi	neuvedeno
105	41	55	3	5	4	1
49 %	19,2 %	25,7 %	1,4 %	2,3 %	1,9 %	0,5 %

Je velké procento nadávání mezi dětmi, je nutné sledovat, působit preventivně a výchovně.

Bijí tě někdy děti?

ne	ano	Bily, když jsem byl nový	Ano, ale ne vážně	Výjimečně, ojedinele	Ano, ne vážně, pereme se	Pereme se	neuvedeno

155	32	3	4	10	1	8	1
72,4 %	15 %	1,4 %	1,9 %	4,7 %	0,5 %	3,7 %	0,5 %

Je poměrně velké procento(20%) bití mezi dětmi, je nutné sledovat, působit preventivně a výchovně.

Neublížíjí děti někomu jinému?

ne	ano	Asi ne	nevím	Jen verbálně	někdy	Když si to zaslouží	Někdy se děti perou	Asi ne,nevím	neuvedeno
133	44	2	8	5	12	6	5	1	1
62,2 %	20,6 %	0,9 %	3,7 %	2,3 %	5,6 %	2,8 %	2,3 %	0,5 %	0,5 %

Odpovídá předchozí poznámce.

Nadávají ti vychovatelé / ostatní personál?

ne	ano	Někdy z legrace	1x	Neuvedeno
190	19	1	2	2
88,8 %	8,9 %	0,5 %	0,9 %	0,9 %

Nikdy nesmí docházet k nadávání dětem ze strany personálu (zde v 9% případů)!

Bijí / bili tě někdy vychovatelé / ostatní zaměstnanci nebo ti jinak ubližují?

ne	ano	někdy	Někdy pohlavek	1x pohlavek	1x facka	2x facka	Dostal na zadek	neuvedeno
172	16	1	11	2	7	1	1	3
80,3 %	7,5 %	0,5 %	5,1 %	0,9 %	3,3 %	0,5 %	0,5 %	1,4 %

Celkem v 18% případů – nemá existovat vůbec!!

Kdo tě bije / bil dle četnosti:

18x vychovatel / ka

14x neuvedeno

2x údržbář

1x ředitel

1x zástupce ředitele

1x vychovatel / ka, ředitel

Viz. předchozí poznámka.

Ublížíje personál někomu jinému?

ne	ano	Někdy ano	Výjimečně, ojediněle	Někdy facka	Někdy pohlavek	Menší děti na zadek	Rvačky dětí s vychovateli	neví	Někdy pohlavek či menší děti na zadek	neuvedeno
172	21	3	2	2	6	2	1	3	1	1
80,4 %	9,8 %	1,4 %	0,9 %	0,9 %	2,8 %	0,9 %	0,5 %	1,4 %	0,5 %	0,5 %

Odpovídá předchozímu zjištění (asi 17%).

Nejčastější tresty uváděné dětmi dle četnosti:

65x zákaz TV

60x zákaz vycházek, zákaz osobního volna

29x snížení bodů, ohodnocení

18x zákaz odjezdu domů

17x snížení kapesného

16x úklid

9x práce

8x jít se učit nebo něco psát

7x izolace

6x být na hanbě

6x přeřazení do horší skupiny

6x zákaz činnosti, kterou mám rád

5x zákaz kouření

4x povinné erární oblečení

4x dřívější večeřka

4x důtka

4x nesmí si přidat jídlo

3x tělesné cvičení (dřepy, kliky)

3x výprask, bití

3x neúčast na akci

3x zákaz PC

3x nepřeřazení do lepší skupiny

2x služba navíc

2x klečení

2x zákaz nákupu

1x nezájem nebo nemluvení ze strany vychovatelů

1x odebrání šperků

1x zákaz hrát si

1x nedostane sladkosti

1x zavření v pokoji

1x ležení v posteli

1x vyházet skříňku a znovu uklidit

1x domluva

Tresty zákazu odjezdu domů, izolace, být na hanbě, povinné erární oblečení, zákaz přidání jídla, výprask nebo bití, klečení, odebrání šperků, zavření v pokoji, ležení v posteli, vyházení a znovuuklizení skříňky jsou nepřipustné!

Nejhorší tresty uváděné dětmi dle četnosti:

28x zákaz vycházek, osobního volna

18x zákaz TV

13x zákaz odjezdu domů

7x povinné erární oblečení

7x úklid

4x snížení kapesného

4x zákaz činnosti, kterou mám rád

3x práce

2x snížení bodů, ohodnocení

2x izolace

2x výprask, bití

2x být na hanbě

2x zákaz kouření

2x zavření v pokoji

2x zákaz nákupu

1x zákaz pouštět kazeťák, tělesné cvičení, menší děti bití, nezájem, nemluvení ze strany vychovatelů, jít se učit, zákaz si hrát, důtka, nepřeřazení do lepší skupiny, klečení, ležení v posteli, nesmí si přidat jídlo, vyházet skříňku a znovu uklidit, vězení

Viz. předchozí poznámka.

Odměny uváděné dětmi podle četnosti:

82x dobroty, sladkosti

75x pochvala

44x vyšší kapesné

35x vycházka

26x body navíc, lepší ohodnocení

15x odjezd domů

15x věcná odměna

13x TV po večerce

8x přeřazení do lepší skupiny

7x účast na akci

4x jídlo

3x pozdější večerka

2x vycházka s rodiči nebo návštěva rodičů

1x vrácení šperků, vrácení vlastního oblečení, pohlazení, panenka do postele, nákup, možnost telefonovat

Odjezd domů, jídlo, vycházka s rodiči nebo návštěva rodičů, vrácení šperků – je nepřijatelné, aby tyto věci byly za odměnu! Naopak pohlazení, panenka do postele – takové odměny by měly být samozřejmé, nic nestojí a tak by to mělo normálně fungovat.

Nejoblíbenější odměny uváděné dle četnosti:

27x dobroty, sladkosti

15x vycházka

14x odjezd domů

12x vyšší kapesné

9x pochvala

8x účast na akci

4x body navíc, lepší hodnocení

2x TV po večerce

1x cigareta, věcná odměna, pohlazení

Viz. předchozí připomínka.

Vlastní skříňka nebo stolek, který se dá uzamykat:

ne	ano	Ano, ale nezamýkám ji, není to potřeba	Ano, ale klíč pasuje i k jiným skříňkám	Ano, ale stejně ji vždy někdo otevře	Ano, ale klíč mají vychovatelé	Ne, ale není třeba
131	55	11	4	1	3	9
61,2 %	25,7 %	5,1 %	1,9 %	0,5 %	1,4 %	4,2 %

2/3 dětí nemají vlastní zamykatelnou skříňku na osobní věci, což není správné, mít by ji měly.

Pokud je podezření, že dítě něco ukrývá, provádí se prohlídka v jeho přítomnosti:

ano	ne	neví	Někdy ne	Prohlídky se neprovádí	Někdy ano, někdy ne	Někdy ne, když je "letecký den"	Nerozumí otázce	neuvedeno
119	32	18	2	25	5	1	8	4
55,6 %	15 %	8,4 %	0,9 %	11,7 %	2,3 %	0,5 %	3,7 %	1,9 %

20% dětí uvádí, že u kontroly není, to příliš nekorresponduje s údajem uvedeným zařízeními (uvádí to 4 zařízení z 42).

Dopis otevíráš sám?

ano	ne	Sám pod kontrolou vychovatele	Neotevírá sám, ale je přítomen	Nedostává dopisy	Vychovatele někdy dopis přečtou	Vychovatel vždy přečte	Nutno ukázat dopis, když má trest
119	17	28	15	9	1	3	1
55,6 %	7,9 %	13,1 %	7 %	4,2 %	0,5 %	1,4 %	0,5 %

Ano, ale neumí číst, čte starší dítě nebo vychovatel	Ne a nejsem u toho	Ano, ale někdy vych. přečte	Sám pod kontrolou vych., nutno odevzdat peníze	Sám pod kontrolou vych., někdy dopis přečtou	Někdy sám pod kontrolou vych., někdy pouze přítomen	neuvedeno
8	1	1	1	1	2	7
3,7 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,9 %	3,9 %

Když dítě dostane balík otevírá ho samo:

Ano	Ne	Sám pod kontrolou vych.	Neotevívá sám, ale je přítomen	Nedostává balíky	Otevírá starší sestra	Ne a není u toho	Pod kontrolou vychovatele, nutno odevzdat peníze	Někdy pod kontrolou vych., někdy pouze přítomen	Pod kontrolou vych. otevírá st. sestra	Neuvedeno
116	18	31	16	9	3	1	2	1	1	16
54,2 %	8,4 %	14,4 %	7,5 %	4,2 %	1,4 %	0,5 %	0,9 %	0,5 %	0,5 %	7,5 %

Odesílání dopisů:

Dítě samo	Po personálu	Neodesílá dopisy	Neumí psát pomáhá kamarád, vych.	Někdy ho vych. čtou	Kontrola chyb při psaní	Vždy přečte vych.	Dítě samo nebo po personálu
77	54	20	5	2	1	18	15
36 %	25,2 %	9,4 %	2,3 %	0,9 %	0,5 %	8,4 %	7 %

Dítě samo, kontrola chyb při psaní	Po personálu, někdy ho vych. čtou	Po personálu, kontrola chyb při psaní	Po personálu, vždy ho vych. přečte	Někdy ho vych. přečtou, kontrola chyb při psaní	Po personálu, neumí psát	Nerozumí otázce	Neuvedeno
2	1	3	5	1	1	2	7
0,9 %	0,5 %	1,4 %	2,3 %	0,5 %	0,5 %	0,9 %	3,3 %

K celému oddílu o dopisech a balících – je potřeba podmínky otevírání a kontroly pošty upravit zákonem při uchování soukromí dětí a jen v nezbytné míře listovní tajemství narušovat. U kontroly odchozí pošty se nám zdají uváděné počty kontrol nepřiměřeně vysoké, což není vhodné.

Můžeš si vybrat, co si vezmeš na sebe?

Ano	Ne	Ano, s omezením	Někdy	Ano, ale teta schválí	Neví	Ne, v zařízení se nosí ústavní obl.	Někdy já, někdy vych.	Dle skupiny, v které jsem	Ven ano, v zařízení ústavní	Neuvedeno
-----	----	-----------------	-------	-----------------------	------	-------------------------------------	-----------------------	---------------------------	-----------------------------	-----------

148	34	4	3	10	1	6	1	3	2	2
69,1 %	15,9 %	1,9 %	1,4 %	4,7 %	0,5 %	2,8 %	0,5 %	1,4 %	0,9 %	0,9 %

20% dětí uvádí zápornou odpověď, měly by si oblečení vybírat samy, s přihlédnutím k počasí, příležitosti apod.

Můžeš si koupit oblečení dle svého přání či výběru:

ano	ne	Neušetřím nic	neví	Ano s dohledem vych.	někdy	Neuvedeno
176	22	2	4	2	1	7
82,2 %	10,3 %	0,9 %	1,9 %	0,9 %	0,5 %	3,3 %

Omezení na výběr by se mělo vztahovat na určitý kus oblečení, nemělo by být znemožněno úplně.

Budíček ve všední den: nejdříve 4:15 hod. (dojíždí do vzdálené školy), nejčastěji 6:30 hod. – 75x.

Večerka ve všední den: nejdříve 19 hodin, nejpozději 24 hod.

Hlídá tě někdo při koupání?

ne	ano	Ne,ale vych. poblíž	Někdy starší děvčata	neví	Někdy ano,někdy ne	Vychovatelky i vychovatele	Jsmo 2 ve sprše a máme omezen čas	Výjimečně, ojedinele	neuvedeno
138	40	4	3	1	12	7	1	2	6
64,4 %	18,7 %	1,9 %	1,4 %	0,5 %	5,6 %	3,3 %	0,5 %	0,9 %	2,8 %

Vadí dětem hlídání při koupání / sprchování, uváděné odpovědi dle četnosti:

33x nevadí

13x vadí

1x trochu vadí

1x je mi to jedno

1x někdy ano, někdy ne

U starších dětí není namístě vůbec, nemělo by se u nich vykytovat.

Budíček o víkendu: nejdříve 7:30 hod., 21 x uvedeno kdy chceme.

Večerka o víkendu: nejdříve 19:30 hod., nejpozději 24 hod.

Můžeš chodit sám ven?

Ano	Ne	Jen vycházky a zájmové aktivity	Pouze během návštěvy rodičů	Dle skupiny	Pouze určité dny	Pouze vycházky, zájmové aktivity, během návštěvy rod.	Jen vycházky a aktivity v určité dny	neuvedeno
112	74	15	1	4	2	1	1	4
52,3 %	34,5 %	7 %	0,5 %	1,9 %	0,9 %	0,5 %	0,5 %	1,9 %

Není přijatelné, aby 45% dětí nemohlo chodit samostatně ven!

Můžeš se večer chodit bavit?

ne	ano	Pouze vycházka	Propustka a doprovod rodičů	Ano, ale ne na disko	Pouze s dalším dítětem	Jen za odměnu	Pouze vycházka za odměnu	neuvedeno
160	41	3	1	2	1	1	1	4
74,7 %	19,1 %	1,4 %	0,5 %	0,9 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	1,9 %

Věk od kolika se děti mohou jít bavit večer ven dle četnosti:

8x 15 let

7x 16 let

2x 18 let

2x 10 let

1x 12 let

1x 17 let

Počet zájmových kroužků navštěvovaných dětmi byl 209, tj. 0,98 kroužku / dítě. Na zájmové kroužky v zařízení chodilo 39 dětí, mimo zařízení 27 dětí, oboje 9 dětí, 47 dětí neuvedlo.

Jak často se díváš na TV nebo video?

vůbec	denně	Někdy, asi 3x týdně	Často, asi 4-5 x týdně	Zřídka 1-2x týdně	nevím	Dle počtu bodů	Nesmíme se dívat na TV v této skupině	neuvedeno
4	105	33	17	23	2	3	1	26
1,9 %	49,1 %	15,4 %	7,9 %	10,7 %	0,9 %	1,4 %	0,5 %	12,2 %

202 dětí má v zařízení kamarády, tj. 94,4 %, 11 dětí nemá v zařízení kamarády, tj. 5,1 %, 1 dítě neuvedlo.

197 dětí má kamarády mimo zařízení, tj. 92 %, 16 dětí nemá kamarády mimo zařízení, tj. 7,5 %, 1 dítě neuvedlo.

Oba předešlé výsledky jsou velice příznivé, u dětí, které nemají kamarády ať v zařízení nebo mimo něj, je třeba zvýšené péče a pozornosti.

Úraz v zařízení utrpělo 46 dětí, tj. 21,5 %, neutrpělo 167 dětí, tj. 78 %, 1 dítě neuvvedlo.

Druh úrazu dle četnosti:

14x zlomená končetina

6x podvrtnutá noha

4x naražená končetina

4x řezná rána

4x tržná rána

4x rozbitá hlava

2x něco s krkem nebo zády

1x poranění oka

1x rozbitá hlava, bodná rána

Způsob úrazu dle četnosti:

8x hraní fotbalu

8x pád

8x při sportu

4x potyčka s jiným dítětem

2x pád z kola

1x pád ze schodů, stěhování, uhodil se, spadl ze střechy, úmyslně zavinilo jiné dítě, řez pilou, houpání

Ze zařízení neuteklo 159 dětí, tj. 74,3 %, uteklo 50 dětí, tj. 23,4 %, z jiného zařízení 2 děti, 1x pozdější návrat z dovolenky, 2 děti neuvvedly.

Počet útěků je vysoký bez ohledu na důvody.

Důvody útěku dle četnosti

10x dítě chtělo domů

8x nelíbí se mu v zařízení, nebaví ho to tam

2x nově příchozí, nezvyk

2x kvůli holce / klukovi

2x za kamarádem či partou

2x chtěl na diskotéku

2x konflikt s vychovatelem

2x nechal se svést kamarádem

1x umírající matka, dítě chtělo vyzkoušet útěk, chtěl dokázat rodině, že si umí sám vydělat, hádky s jiným dítětem, venku je větší volnost, špatný vztah s ostatními dětmi, matka v nemocnici, problém s chováním a školou, myslela si, že ji máma nechce

5x uvedena kombinace výše uvedených důvodů

8 útěků u důvodu nespokojenosti v zařízení je dost, kontakt s blízkými ve špatném zdravotním stavu (umírající matka, v nemocnici apod.) by měl být umožněn vždy (bez ohledu na problémy a tresty).

Spokojenost v zařízení:

Ano	Docela ano	Ne	Moc ne	Nevím	Trochu,ale doma je lépe	Ano,ale doma je lépe	Trochu
130	14	20	4	2	4	10	10
60,8 %	6,5 %	9,4 %	1,9 %	0,9 %	1,9 %	4,7 %	4,7 %

Někdy ano,někdy ne	Ano, lepší než doma	Ano, ale šel bych do NRP	Ne, chtěl bych domů	Nevím, chci domů	Je to nutnost	Neuvedeno
5	4	1	6	1	1	2
2,3 %	1,9 %	0,5 %	2,8 %	0,5 %	0,5 %	0,9 %

Poměrně hodně dětí je v zařízeních nespokojeno (25%).

Pocit nespravedlnosti má 70 dětí, tj. 32,7 %, nemá 136 dětí, tj. 63,6 %, neví 5 dětí, tj. 2,3 %, nerozumí otázce 2 děti, 1 dítěti je to jedno.

2/3 dětí má pocit nespravedlnost, což je vysoký podíl

.

Důvody pocitů nespravedlnosti a křivdy dle četnosti:

7x když na mne někdo něco svede

5x nespravedlivé nařčení a eventuální důsledky

4x užití principu kolektivní viny ze strany vychovatelů

3x bodování

2x ostatní děti si vyžadují pozornost vychovatelů

2x krátké nebo málo vycházek

2x nevěří jí/mu

2x nemůže jít domů

2x když mě děti ubližují, bijí

2x když mě vych. vynadá za něco co jsem neudělala

2x vychovatel je zlý nebo vych.se chovají špatně

1x děti jí/ho odsuzují, děti jí/ho předbívají, doktorka ji nepustila do "činnosti", nesmí si půjčovat věci, starší děti si s ní/m nechtějí hrát, napadalo ho děvče a hádali se, problémy s mámou, nerada vstává a cvičí, zákaz kouření, pocit malého pochopení problému, vyjel jsem na vych. a dostal pár facek, nechci o tom mluvit, neocenění dobrého, záslužného skutku, posílají mě spát dřív než malé děti, jsem neoblíben, nemůžu jít ven kdy chci, málo jídla když ostatní ubližují slabším dětem, když je doma, tak se mu nechce zpět, s někým se pohádá a pak toho lituje, protože se neozývají rodiče, nesmí telefonovat mámě a když ona volá, tak mi jí nedají, nedovolení prodloužit dovolenku o 1 den, příliš mnoho času je organizováno, když mi někdo nadává, chybí individuální přístup vychovatelů, vychovatelé sprostě křičí

Je nutné především odmítnout princip kolektivní viny a zákaz návštěvy domova, dále je nutné pečlivě posuzovat tzv. bodovací systémy.

V následujících přehledech jsou k sobě vztaženy některá zjištění, čísla v závorkách vyjadřují srovnání s celým souborem dětí:

Samostatný výběr oblečení x spokojenost dětí v zařízení

Ze 148 dětí, které si mohou vybrat oblečení samy, je spokojeno 98 dětí, tj. 66,2 % (60,8 %), není 14, tj. 9,5 % (9,4 %).

Z 95 dětí, které odpověděly ano nebo někdy, na otázku zda jim nadávají ostatní děti má pocit nespravedlnosti nebo křivdy 37 dětí, tj. 39 % (32,7 %). Pocit nespravedlnosti nebo křivdy nemá 55 dětí, tj. 57,9 % (63,6 %).

Z 95 dětí, které odpověděly ano nebo někdy, na otázku zda jim nadávají ostatní děti je spokojených 50 dětí, tj. 52,6 % (60,8 %), 14 nespokojených, tj. 14,7 % (9,4 %).

Z 95 dětí, které odpověděly ano nebo někdy, na otázku zda jim nadávají ostatní děti uteklo ze zařízení 26 dětí, tj. 27,4 % (23,4 %), neuteklo 67 dětí, tj. 70,5 % (74,3 %).

Ze 32 dětí, které jsou bity jinými dětmi má pocit nespravedlnosti nebo křivdy 11, tj. 34,4 % (32,7 %), pocit nespravedlnosti nebo křivdy nemá 19 dětí, tj. 59,4 % (63,6 %).

Ze 32, které jsou bity jinými dětmi je spokojeno 14 dětí, tj. 43,8 % (60,8%), nespokojeny 4 děti, tj. 12,5 % (9,4 %).

Z 32 dětí, které jsou bity jinými dětmi uteklo 10 dětí, tj. 31,3 % (23,4 %), neuteklo 21 dětí, tj. 65,6 % (74,3 %).

Z 19 dětí, kterým nadává personál má pocity nespravedlnosti nebo křivdy 8 dětí, tj. 42,1 % (32,7 %), nemá 11 dětí, tj. 57,9 % (63,6 %).

Z 19 dětí, kterým nadává personál je spokojeno 8 dětí, tj. 42,1 % (60,8 %), nespokojeny 3 děti, tj. 15,8 % (9,4 %).

Z 19 dětí, kterým nadává personál uteklo 6 dětí, tj. 31,6 % (23,4 %), neuteklo 13 dětí, tj. 68,4 % (74,3 %).

Ze 42 dětí, které bije personál má pocit křivdy nebo nespravedlnosti 14 dětí, tj. 33,3 % (32,7 %), nemá 25 dětí, tj. 59,5 % (63,6 %).

Ze 42 dětí, které bije personál je spokojeno 24 dětí, tj. 57,1 % (60,8 %), nejsou spokojeny 4 děti, tj. 9,5 % (9,4 %).

Ze 42 dětí, které bije personál uteklo ze zařízení 11 dětí, tj. 26,2 % (23,4 %), neuteklo 31 dětí, tj. 73,8 % (74,3 %).

Z 50 dětí, které utekly je spokojeno v zařízení 25 dětí, tj. 50 % (60,8 %), není spokojeno 9 dětí, tj. 18 % (9,4 %).

Ze 112 dětí, které mohou chodit samy ven má pocit křivdy a nespravedlnosti 38 dětí, tj. 33,9 % (32,7 %), nemají tento pocit 72 dětí, tj. 64,3 % (63,6 %).

Ze 112 dětí, které mohou chodit ven je spokojeno 81 dětí, tj. 72,3 % (60,8 %), není spokojeno 7 dětí, tj. 6,3 % (9,4 %).

Ze 112, které mohou samy ven uteklo 27 dětí, tj. 24,1 % (23,4 %), neuteklo 84 dětí, tj. 75 % (74,3 %).

Pocity nespravedlnosti a křivdy:

Děti umístěné v rodinách buňkách				
ne	ano	neví	Nerozumí otázce	Je mi to jedno
28	8	2	1	X
71,8 %	20,5 %	5,1 %	2,7 %	X
Děti z výchovných skupin				
102	58	3	1	1
61,8 %	35,2 %	1,8 %	0,6 %	0,6 %
Děti z obou forem				
6	4	X	X	X
60 %	40 %	X	X	X
Srovnání s celým souborem				
63,6 %	32,7 %	2,3 %	0,9 %	0,5 %

Ve srovnání s celým souborem dětí vykazují děti z rodinných buněk výrazně menší pocit nespravedlnosti a křivdy.

Útěky:

Děti z rodinných buněk				
ne	ano	Z jiného zařízení	Pozdější návrat z dovolenky	Neuvedeno
35	4	X	X	X
89,7 %	10,3 %	X	X	X
Děti z výchovných skupin				

116	44	2	1	2
70,3 %	26,7 %	1,2 %	0,6 %	1,2 %
Děti z obou forem				
8	2	X	X	X
80 %	20 %	X	X	X
Srovnání s celým souborem				
74,3 %	23,4 %	0,9 %	0,5 %	0,9 %

Výrazně nižší počet úteků u dětí z rodinných buněk.

Spokojenost dětí:

Děti z rodinných buněk						
ne	ano	Moc ne	Docela ano	nevím	Trochu, ale doma je lépe	Ano, ale doma je lépe
X	32	X	1	1	1	X
X	82,1 %	X	2,6 %	2,6 %	2,6 %	X
Děti z výchovných skupin						
20	96	4	12	1	2	8
12,1 %	58,2 %	2,4 %	7,3 %	0,6 %	1,2 %	4,8 %
Děti z obou forem						
X	2	X	1	X	1	2
X	20 %	X	10 %	X	10 %	20 %
Srovnání s celým souborem						
9,4 %	60,8 %	1,9 %	6,5 %	0,9 %	1,9 %	4,7 %

pokr. tab. spokojenost dětí

Děti z rodinných buněk						
Někdy ano, někdy ne	Ne, chtěla bych domů	Ano, lepší než doma	Ano, ale šel bych do NRP	Nevím, chci domů	trochu	Je to nutnost
X	X	2	1	X	1	X
X	X	5,1 %	2,6 %	X	2,6 %	X
Děti z výchovných skupin						
5	6	1	X	1	6	1
3 %	3,6 %	0,6 %	X	0,6 %	3,6 %	0,6 %
Děti z obou forem						
X	X	1	X	X	3	X

X	X	10 %	X	X	30 %	X
Srovnání s celým souborem						
2,3 %	2,8 %	1,9 %	0,5 %	0,5 %	4,7 %	0,5 %

Žádné z dětí z rodinných buněk nevedlo, že je nespokojen! Celková spokojenost dětí z rodinných buněk je výrazně vyšší proti celému souboru

Nadávání mezi dětmi dle typu zařízení:

Děti DD						
ne	ano	někdy	Ano,ale ne ve zlém	Výjimečně,ojedinele	Tak, jak je běžné mezi dětmi	neuvedeno
57	16	36	1	4	2	X
49,1 %	13,8 %	31 %	0,9 %	3,4 %	1,7 %	X
Děti ZvŠI, PŠI						
16	5	5	X	X	1	X
59,3 %	18,5 %	18,5 %	X	X	3,7 %	X
Děti VÚ						
20	15	13	1	1	1	X
39,2 %	29,4 %	25,5 %	2 %	2 %	2 %	X
Děti DgÚ						
12	5	1	1	X	X	1
60 %	25 %	5 %	5 %	X	X	5 %
Srovnání s celým souborem						
49 %	19,2 %	25,7 %	1,4 %	2,3 %	1,9 %	0,5 %

Výrazně nižší nadávání mezi dětmi v DD, naopak výrazně vyšší u dětí ve VÚ.

Bití mezi dětmi dle typu zařízení:

Děti DD							
ne	ano	Bily,když jsem byl nový/á	ojediněle	Ano,ale ne vážně	Pereme se	Ano,ne vážně,pereme se	neuvedeno
84	15	2	6	3	4	1	1
72,4 %	12,9 %	1,7 %	5,2 %	2,6 %	3,5 %	0,9 %	0,9 %
Děti ZvŠI							
19	6	X	1	X	1	X	X
70,4 %	22,2 %	X	3,7 %	X	3,7 %	X	X

Děti VÚ							
35	9	X	3	1	3	X	X
68,6 %	17,7 %	X	5,9 %	2 %	5,9 %	X	X
Děti DgÚ							
17	2	1	X	X	X	X	X
85 %	10 %	5 %	X	X	X	X	X
Srovnání s celým souborem							
72,4 %	15 %	1,4 %	4,7 %	1,9 %	3,7 %	0,5 %	0,5 %

Výrazně vyšší procento bití mezi dětmi u ZvŠI.

Nadává personál dětem dle typu zařízení:

Děti DD				
ne	ano	Někdy z legrace	1x	neuveдено
106	8	X	X	2
91,4 %	6,9 %	X	X	1,7 %
Děti ZvŠI				
21	5	X	1	X
7,8 %	18,5 %	X	3,7 %	X
Děti VÚ				
47	3	X	1	X
92,2 %	5,9 %	X	2 %	X
Děti DgÚ				
16	3	1	X	X
80 %	15 %	5 %	X	X
Srovnání s celým souborem				
88,8 %	8,9 %	0,5 %	0,9 %	0,9 %

Výrazně vyšší procento nadávek ze strany personálu v ZvŠI.

Bije / bil tě personál dle typu zařízení:

Děti DD								
ne	ano	1x facka	někdy	Někdy pohlavek	1x pohlavek	2x facka	Dostal na zadek	neuveдено
90	9	3	1	9	1	X	1	2
77,6 %	7,8 %	2,6 %	0,9 %	7,8 %	0,9 %	X	0,9 %	1,7 %
Děti ZvŠI								

19	4	1	X	1	1	X	X	1
70,4 %	14,8 %	3,7 %	X	3,7 %	3,7 %	X	X	3,7 %
Děti VÚ								
43	3	3	X	1	X	1	X	X
84,3 %	5,9 %	5,9 %	X	2 %	X	2 %	X	X
Děti DgÚ								
20	X	X	X	X	X	X	X	X
100 %	X	X	X	X	X	X	X	X
Srovnání s celým souborem								
80,3 %	7,5 %	0,5 %	5,1 %	0,9 %	3,3 %	0,5 %	0,5 %	1,4 %

Výrazně vyšší procento bití ze strany personálu v ZvŠI.

Samostatný výběr oblečení dle typu zařízení:

Děti DD										
ne	ano	Ano s omezením	někdy	Ano,ale teta schválí	Ne, v zařízení se nosí ústavní	neví	Někdy já, někdy vych.	Podle toho, v jaké jsem skupině	Ven ano, v ústavu erární obl.	neuvedeno
20	80	1	3	9	X	1	1	X	X	1
17,2 %	69 %	0,9 %	2,6 %	7,8 %	X	0,9 %	0,9 %	X	X	0,9 %
Děti ZvŠI										
9	18	X	X	X	X	X	X	X	X	X
33,3 %	66,7 %	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Děti VÚ										
2	38	3	X	X	3	X	X	3	2	X
3,9 %	74,5 %	5,9 %	X	X	5,9 %	X	X	5,9 %	3,9 %	X
Děti DgÚ										
3	12	X	1	1	3	X	X	X	X	X
15 %	60 %	X	5 %	5 %	15 %	X	X	X	X	X
Srovnání s celým souborem										

15,9 %	69,1 %	1,9 %	1,4 %	4,7 %	2,8 %	0,5 %	0,5 %	1,4 %	0,9 %	0,9 %
---------------	---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Výrazně vyšší omezení samostatného výběru v ZvŠI. Naopak velmi neomezené v samostatném výběru oblečení jsou děti v VÚ.

Jak mohou chodit děti samy ven dle typu zařízení:

Děti DD									
ne	ano	jen vycházky nebo zájm.aktivity	Pouze během návštěvy rodičů	podle toho v jaké jsem skupině	pouze v určité dny	Jen vycházky či aktivity či pouze návštěvy rod.	Jen vycházky či aktivity v určitých dnech	neuveдено	
35	76	1	X	X	2	X	X	2	
30,2 %	65,5 %	0,9 %	X	X	1,7 %	X	X	1,7 %	
Děti ZvŠI									
13	13	1	X	X	X	X	X	X	
48,2 %	48,2 %	3,7 %	X	X	X	X	X	X	
Děti VÚ									
9	23	13	X	4	X	1	1	X	
17,6 %	45,1 %	25,5 %	X	7,8 %	X	2 %	2 %	X	
Děti DgÚ									
17	X	X	1	X	X	X	X	2	
85 %	X	X	5 %	X	X	X	X	10 %	
Srovnání s celým souborem									
34,5 %	52,3 %	7 %	0,5 %	1,9 %	0,9 %	0,5 %	0,5 %	1,9 %	

Výrazně větší možnost chodit samostatně ven mají děti v DD.

Útěky dětí ze zařízení dle typu zařízení:

Děti DD				
ne	ano	Ano,z jiného zařízení	Pozdější návrat z dovolenky	neuveдено
104	12	X	X	X
89,7 %	10,3 %	X	X	X

Děti ZvŠI				
16	11	X	X	X
59,3 %	40,7 %	X	X	X
Děti VÚ				
21	27	2	1	X
41,2 %	52,9 %	3,9 %	2 %	X
Děti DgÚ				
18	X	X	X	2
90 %	X	X	X	10 %
Srovnání s celým souborem				
74,3 %	23,4 %	0,9 %	0,5 %	0,9 %

Výrazně nižší počet úteků je u dětí z DD, naproti tomu výrazně vyšší je u dětí v ZvŠI a VÚ.

Spokojenost dětí dle typu zařízení:

Děti DD							
ne	ano	moc ne	docela ano	nevím	trochu,ale doma je lépe	ano,ale doma je lépe	někdy ano,někdy ne
4	84	X	4	1	3	5	2
3,5 %	72,4 %	X	3,5 %	0,9 %	2,6 %	4,3 %	1,7 %
Děti ZvŠI							
X	18	2	3	X	X	X	1
X	66,7 %	7,4 %	11,1 %	X	X	X	3,7 %
Děti VÚ							
12	21	X	5	1	1	4	2
23,5 %	41,2 %	X	9,8 %	2 %	2 %	7,8 %	3,9 %
Děti DgÚ							
4	7	2	2	X	X	1	X
20 %	35 %	10 %	10 %	X	X	5 %	X
Srovnání s celým souborem							
9,4 %	60,8 %	1,9 %	6,5 %	0,9 %	1,9 %	4,7 %	2,3 %
Děti DD							
ne,chtěla bych domů	Ano,lepší než doma	ano,ale šel bych do NRP	nevím,chci domů	trochu	je to nutnost	neuvedeno	
3	4	1	X	4	X	1	
2,6 %	3,5 %	0,9 %	X	3,5 %	X	0,9 %	

Děti ZvŠI						
1	X	X	1	1	X	X
3,7 %	X	X	3,7 %	3,7 %	X	X
Děti VÚ						
2	X	X	X	2	1	X
3,9 %	X	X	X	3,9 %	2 %	X
Děti DgÚ						
X	X	X	X	3	X	1
X	X	X	X	15 %	X	5 %
Srovnání s celým souborem						
2,8 %	1,9 %	0,5 %	0,5 %	4,7 %	0,5 %	0,9 %

Výrazně spokojenější jsou děti z ZvŠI a také DD, výrazně méně spokojené jsou děti z VÚ.

Pocity nespravedlnosti a křivdy dle typu zařízení:

Děti DD				
ne	ano	neví	Nerozumí otázce	Je mi to jedno
78	34	2	2	X
67,2 %	29,3 %	1,7 %	1,7 %	X
Děti ZvŠI				
23	3	1	X	X
85,2 %	11,1 %	3,7 %	X	X
Děti VÚ				
23	26	1	X	1
45,1 %	50,1 %	2 %	X	2 %
Děti DgÚ				
12	7	1	X	X
60 %	35 %	5 %	X	X
Srovnání s celým souborem				
63,6 %	32,7 %	2,3 %	0,9 %	0,5 %

Výrazně nižší pocit nespravedlnosti a křivdy mají děti z ZvŠI, výrazně vyšší je u dětí z VÚ.

Obecně lze říci, že lépe svoji situaci vnímají děti v DD, zejména pokud jsou umístěné v rodinných buňkách, naopak problematické z hlediska vztahů mezi dětmi navzájem a mezi dětmi a personálem jsou ZvŠI, patrně z důvodu velkého počtu dětí na pokojích a celkové izolovanosti dětí od ostatního světa. Naopak ovšem děti v ZvŠI nemají pocity nespravedlnosti a křivdy a jsou poměrně spokojeny, což neodpovídá předešlým zjištěním, nejspíše to souvisí s celkovou psychickou vyspělostí těchto dětí, které jsou velmi vděčné za jakýkoli projevovaný zájem. Děti ve výchovných ústavech jsou obecně nespokojenější a mají větší pocit nespravedlnosti a křivdy, také více utíkají.

IV.

Vypořádání připomínek ze stanovisek dotčených resortů k doporučením:

Připomínky MŠMT:

K bodům 1) 1. a 2.:

MŠMT nesouhlasí s doporučeními dotýkajícími se systému odměn a trestů (jde o používání výchovných prostředků - zákazu odjezdu domů, zákazu přidání jídla, klečení, odjezdu domů za odměnu, vycházky s rodiči za odměnu, apod.), neboť jde podle jeho názoru o jediný možný motivační nástroj, kterým lze ovlivňovat či usměrňovat chování a jednání dítěte.

Neakceptováno – z odůvodnění doporučení plyne, že se jedná o zásadní otázku ústavnosti resp. neústavnosti takovýchto postupů, zejména z hlediska souladu s čl. 9 odst. 3 Úmluvy o právech dítěte, čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, popř. čl. 7 odst. 2 Listiny. Proto nelze přijmout zdůvodnění motivace a ovlivňování dětí takovýmto způsobem. Je třeba využívat jiných postupů k zajištění řádné výchovy ve výchovných zařízeních.

K bodům 2) 9. a 12.:

MŠMT uvádí, že tyto doporučení není možné realizovat ve všech případech, doporučení ovšem hovoří o případech možných, zde tedy není rozpor mezi stanoviskem MŠMT a doporučeními.

Připomínky MPSV:

V diskusi ze zástupcem MPSV v sekci pro práva dítěte byly upraveny formulace v bodu 1) 1. a v bodu 2) 2. Jiné připomínky nebyly vzneseny.

Připomínky MS:

Připomínka k bodu 1. byla akceptována, bod byl vypuštěn vzhledem k nevhodnosti jiné zákonné úpravy, než jaká je v současnosti obsažena v § 76a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Připomínky MMR:

MMR k doporučením připomínky nevzneslo, s přihlédnutím ke stanovisku k bodu 2. byl bod 2. přeformulován ve vztahu k dikci bodu 2) 1. Doporučení v resortu MPSV.

Připomínky MZ:

MZ k doporučení připomínky nevzneslo.